

Kommunstyrelsekontoret
Helén Lundahl
Kollektivtrafikstrateg, avd för
Samhällsutveckling

Datum
2021-01-08

Dnr
KS-2020-01271-1

Service- och
förvaltningsutskottet

Underlag för dialog utifrån Din Turs inriktningsbeslut 201021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsekontoret föreslår service- och förvaltningsutskottet besluta

att anta och godkänna PM daterad 20-12-21, ”Sundsvalls kommuns underlag utifrån kommunalförbundets inriktningsbeslut”, som kommunens underlag för dialog om kommande trafikupphandlingar med Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län, samt

att i det fall kommunalförbundets upphandlingar leder till kostnader överstigande kommunens medlemsbidrag för 2022 så måste kommunen ges förutsättningar till ställningstagande innan avtal tecknas.

Kommunstyrelsekontoret föreslår service- och förvaltningsutskottet föreslå kommunstyrelsen besluta

att avsluta referensgruppens uppdrag (Ks 2020-10-12 §180), samt

att finansiering utifrån genomförd upphandling beaktas i MRP för 2023-2024 med plan för 20225-2026.

Ärendet

Ärendet avser kommunens underlag för dialog med Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län inför kommande trafikupphandling. Kommunalförbundet har i sitt inriktningsbeslut angett att dialog ska föras med berörda medlemmar under perioden november 2020 – februari 2021.

Bakgrund

Den 21 oktober 2020 fattade förbundsdirectionen för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland ett inriktningsbeslut inför kommande trafikupphandlingar. Detta beslut innehöll ett antal frågeställningar som Sundsvalls kommun bör förhålla sig till. I det fall

2021-01-08

trafikupphandling blir aktuell för tillträde i december 2022, behöver förbundsdirektionen fatta ett nytt beslut i mars 2021. Kommunstyrelsen beslutade därför att utse en politisk referensgrupp för samråd kring frågeställningarna.

Ärendets tidigare handläggning

Ks 2020-01004-3 Beslutsexpediering § 161 Inriktningsbeslut Bussupphandling, Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län.

Ks 2020-00908, Kommunstyrelsen 2020-10-12, §180. Beslut att utse politisk referensgrupp för kommande upphandling av kollektivtrafik.

Ks 2019-00839 SEFU 20-01-28, slutrapport linjenätsanalys

Ks 2019-00839 KS 20-02-10, slutrapport linjenätsanalys

KS 2019-00839, KF 20-02-24, slutrapport linjenätsanalys.

Kommunstyrelsekontorets överväganden

Referensgruppen har sammanträtt fem gånger via skype och olika frågeställningar har diskuterats utifrån Kommunalförbundets inriktningsbeslut. Tiden har varit knapp och flera frågor behöver utredas vidare. Referensgruppen har under mötena lyft frågeställningar som:

- *Att det utifrån avtalstidernas längd är väsentligt att under denna kunna uppdatera och uppgradera linjenät och trafik med hänsyn till samhällsförändringar*
- *det i upphandlingsunderlagen bör finnas alternativa vägval att göra för trafiken inom Njurunda - Timrå avtalet. En annan fråga som lyfts är fordonen för trafikområdet. I delen Njurunda – Sundsvall kan stående accepteras i fordonen, på sträckan Skönsberg - Timrå centrum går bussen på E4 och då bör passagerare om möjligt ha sittplats*
- *behovet av att finna former för att stimulera operatören till ökat resenärsfokus, vad gäller bemötande, och service. I förarrollen ligger ett stort ansvar för att oavsett vad som uppstår få resenären att känna trygghet och tillit till verksamheten. Resenärer bör förmedla positiva upplevelser av att åka kollektivt. Referensgruppen har därför lyft frågan om mjuka faktorer som t ex bemötande skulle kunna utformas som ett incitament. Incitamentet ska då baseras på effekten av de åtgärder operatören vidtagit.*
- *att det är önskvärt att fordon som trafikerar stadskärnan i Sundsvall i så hög grad som möjligt gör det utsläppsfritt*

2021-01-08

- *att utifrån den utveckling som pågår och en relativt lång avtalstid bör möjlighet finnas att kunna förändra fordonsammansställningen avseende drivmedel under avtalstiden*
- *att ansvar för teknik i fordon skulle kunna lyftas som en möjlig option. Kan operatören erbjudas ansvar för hållplatsutrop, signalprioritering, information på interna displayer och realtidsinformation, biljettsystem osv?*

I övrigt framgår kommunens ställningstaganden i bifogad PM.

Styrdokument och juridik

Det är kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands län som har uppdraget från medlemmarna att upphandla kollektivtrafik. Finansiering sker enligt beslutad kostnadsfördelningsmodell som är reglerad i samverkansavtal mellan medlemmarna. I trafikavtalet för Njurunda / Timrå sker samfinansiering mellan Region Västernorrland samt kommunerna Sundsvall och Timrå. För Matförstrafiken och Sundsvalls stadstrafik är det Sundsvalls kommun som finansierar skillnaden mellan kostnader och biljettintäkter.

Ekonomisk hållbarhet

Kollektivtrafik är samhällsnyttig verksamhet som ger förutsättningar för människor att nå utbildningar och arbeten på avstånd från bostaden. I förlängningen innebär det skatteintäkter samt högre utbildnings- och kompetensnivåer bland befolkningen. Kollektivtrafik bidrar till tillväxt. Nuvarande läge med Covid-19 har medfört kraftigt minskade intäkter och under 2020 beräknas ett underskott på minst 10 miljoner kronor för den av kommunalförbundet upphandlade trafiken. Det ekonomiska resultatet av kommande trafikupphandling går inte att fastställa i förväg. Det är därför rimligt att kommunen ges möjlighet till ställningstagande innan upphandlingen slutförs.

Kommunens uppräknad av kollektivtrafikbudgeten är 1,5 % per år. I nuvarande avtalsperiod har Kommunalförbundets avtalsindex som styr kostnaderna stigit med i snitt med 3% per år. Därmed stiger kostnaderna snabbare än kommunens budget.

Det finns behov av att trafikera den nya stadsdelen Norra Kajen och alla turer på linje 4 borde gå till Bredsand. Med antagande om att trafik kostnaderna i övrigt kommer att ligga på ungefär nuvarande kostnadsnivå minus beslutad nivå-sänkning så kan inte ny trafik tillföras med annat än att annan trafik tas bort.

2021-01-08

Utöver detta finns förslagen från framtagen linjenätsanalys att överväga men som idag är ofinansierade.

Social hållbarhet

Precis som för den ekonomiska hållbarheten så är möjligheten att med kollektivtrafiken kunna resa till ett arbete eller till studier viktiga förutsättningar för att undvika utanförskap. Därutöver kan kollektivtrafik nyttjas för resor till och från fritidsaktiviteter som föreningsliv, idrotts- och kulturaktiviteter.

Ekologisk hållbarhet

Sundsvalls kommun har beslutat att kommunens transporter ska vara fossilfria 2030. Detta beslut är inte styrande för den trafik som Kommunalförbundet ansvarar för. I dagens trafik används HVO och Kommunalförbundets ambition är att fortsätta använda det bränslet. Trafiken är därmed fossilfri, men däremot inte fri från koldioxidutsläpp eller partiklar. Kollektivtrafikens effekt för den ekologiska hållbarheten påverkas både av drivmedelsval och av om andra transporter som ger utsläpp minskar till följd av resandet. Om fler arbetspendlare väljer att åka buss så bidrar det till minskad efterfrågan av p-platser centralt och ökade biljettintäkter från trafiken.

Inblandning av större mängder HVO i diesel kommer att öka efterfrågan och om en bristsituation uppstår kan priset på drivmedlet stiga. Kommunstyrelsekontoret bedömer att det i nuläget, med korta tider för förberedelser bara är fordon med depåladdning som kan vara ett alternativ till HVO vid trafikstart i stadstrafiken. Möjlig omfattning och effekter på kostnader är under utredning av projektet KOLL2020. En stor andel elfordon kan få till följd att fler fordon behövs för att täcka upp för de som är inne på laddning. Pågående utredning omfattar även investeringsbehov i depån i Gärde.

Kommunstyrelsekontoret anser att i de kommande 10-åriga avtalen bör förutsättningar finnas för förändring av drivmedel och fordon.

Landsbygdssäkring

Det är landsbygden i kommundelarna Njurunda och Matfors som till viss del påverkas av denna upphandling. I Matfors är det linje 143 och 142 som delvis trafikerar landsbygd. Där planeras inga större förändringar.

I Njurunda behöver landsbygdstrafiken en översyn. Resandet är i vissa fall mycket lågt, linjerna är svåra att förstå och fungerar i vissa fall främst för elever till och från skolorna i Kvissleby och Njurundabommen. Befolkningens sammansättning har förändrats i kommundelen. Juniskär

2021-01-08

och Björköns befolkning ökar till exempel. Det behövs därför en översyn av trafikutbud i förhållande till befolkningsunderlag och servicebehov.

Beslutet skickas till

Beslutet tillsammans med tjänsteskrivelse och PM skickas till: Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län. (registrator@dintur.se)

Motsvarande dokument skickas för kännedom till registrator i Timrå kommun och region Västernorrland, henric.fuchs@rvn.se, mathias.sundin@rvn.se, glenn.mattsson@timra.se samt till ledamöterna i den politiskt tillsatta referensgruppen.

Förslag till uppföljning

Uppföljning sker inom ramen för ordinarie verksamhet.

Lennart Andersson
Tf. kommundirektör